

Befolkningen i sydstaterne 1850

År	Hvide	Sorte	heraf frie	I alt
1850	5.630.414	3.352.198	235.569	8.982.612

Oplysningstid og slavemodstand

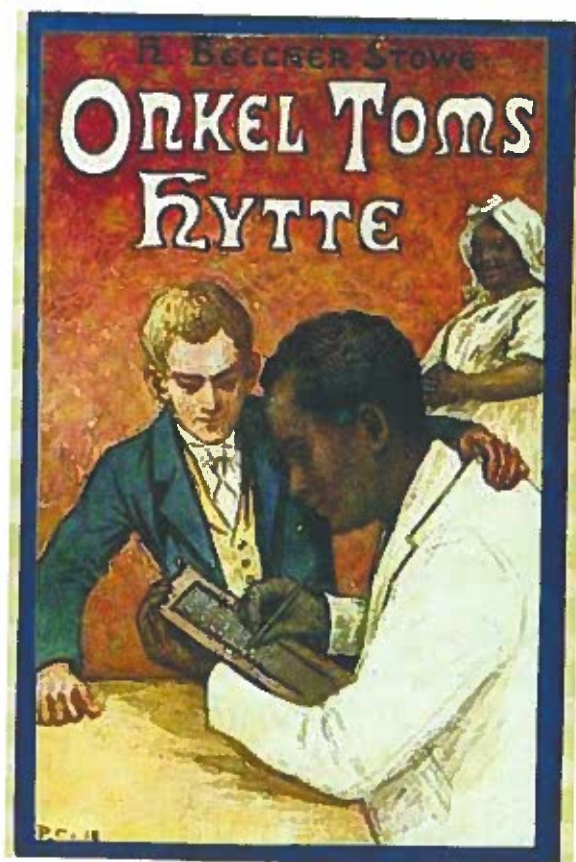
Oplysningstiden og de grundlæggende menneskerettigheder betød, at slavehandel og slaveri blev afskaffet i England og i flere andre europæiske lande, ligesom det også betød, at modstanden mod slaveriet voksede i Nordstaterne. Derved spidsede konflikten til mellem nord og syd, hvor interessemodsætningerne blev trukket skarpere og skarpere op. På den ene side holdt sydstaterne på, at slavesystemet skulle fastholdes af økonomiske, men også moralske grunde. I Syden betragtede man slaverne som ubehjælpelige børn, der skulle opdrages og belæres af den hvide amerikaner. På den anden side stod der et borgerskab i nord, der var inspireret af oplysningstidens tanker om det frie menneske, og som med foragt så på den umenneskelige måde, som sydstaterne behandlede den sorte befolkning på.

I forfatningen var det bestemt, at slavehandel skulle ophøre i 1808, hvilket var helt på linje med England, der forbød slavehandel i 1807, og Frankrig i 1815. Selve slaveriet fortsatte dog, og det havde lange udsigter til at ophøre, men modstanden voksede.

Inspireret af Englands ophævelse af slaveriet i 1833 grundlagde William Lloyd Garrison (1805-1879) *The American Antislavery Society*. Foreningens synspunkter blev forbudt i sydstaterne, men også mange i nordstaterne fandt Garrisons synspunkter for vidtgående. Kilde 86 (side 263) er et uddrag fra en tale, Garrison holdt i 1854.

I 1840-1850'erne voksede antislavebevægelsen, de såkaldte abolitionister, frem og fik et bredere tag i særligt den nordlige befolkning. Med til at fremme den folkelige modstand mod slaveriet var Harriet Beecher Stowes roman *Uncle Tom's Cabin* (på dansk *Onkel Toms hytte*), der udkom i 1852. Bogens handling var fiktiv, og stilen var stærkt sentimental, men den fik stor betydning for opmærksomheden om slavespørgsmålet. Romanen ramte især den dårlige samvittighed hos mange i nordstaterne, som mente, de måtte tolerere slaveriet i sydstaterne som et nødvendigt onde og intet kunne gøre ved det.

▼ Romanen "Onkel Toms hytte" af Harriet Beecher Stowe udkom for første gang på dansk i 1897 i en forkortet og bearbejdet udgave. Den har siden været en populær børnebog. Omslagsillustration af Poul Steffensen fra udgaven 1918.

Intet kompromis med slaveriet

Jeg ved ikke, hvordan man kan forene frihed og slaveri. Jeg ved ikke, hvordan man kan hylde Gud og mammon på samme tid. Hvis andre mennesker besluttede at gå på alle fire, ville jeg vælge at stå oprejst, som Gud har bestemt, at ethvert menneske skal. Hvis denne nation, der i praksis forfalsker de principper, som Gud har givet, fordømmer mig for at nægte at følge dens eksempel, så vil jeg så meget stærkere holde fast i disse principper, og jeg vil ikke indstille min kritik af den og dens forkastelige selvmodsigelse. I antal vil denne kamp for tiden være ulige, men frihedens skaber og kilden til retfærdighed, Gud, er meget mere end mangfoldig, og han vil forsvare de retfærdige. Min forbrydelse er, at jeg ikke vil gå sammen med mængden og begå ondskab. Min særegenhed består i, at når jeg siger, at frihed udgår fra Gud, og slaveri er djævlens værk [...]

Men hvis de [slaverne] er mennesker; hvis de er underlagt de samme regler om moral, som vi er underlagt, hvis den samme Guds lov gælder for dem som for andre; hvis deres sjæle enten kan frelses eller fortabes; hvis Jesus også døde for deres skyld; hvis Kristus er i dem som håbets herlighed; så er jeg, når jeg derfor gør krav på det samme for dem, som vi har krav på, fordi vi er født i Guds billede, ikke skyldig i nogen urimelighed, men jeg er til gengæld bundet af såvel ethvert æresbegreb som menneskets natur i ly-

dighed over for den almægtige Gud til at "ihukomme dem, der er i lænker, og som vi er bundet til" og til at kræve deres øjeblikkelige og betingelsesløse frigivelse [...]

Hvad må der gøres? Slavens venner: Spørgsmålet er ikke, om vi med vore kræfter kan afskaffe slaveriet nu eller i en fjern fremtid — for dette er vores pligt, og Gud står inde for udfaldet. Men spørgsmålet er, om vi skal følge mængden og begå det onde, sælge vores fødselsret for en skål suppe, holde op med at råbe højt og skåne os og forblive i Babylon, når Guds bud er: "Drag ud, mit folk, og bliv ikke deltagere i synden, så vil I heller ikke rammes af plagerne." Lad os vedkende os vor arvelod og med alt gjort stå fast. I det mindste vil en rest blive frelst. Levende eller døde, overvundet eller sejrrie, vil det være os, der kan udbryde: Intet kompromis med slaveriet. Frihed for enhver, for alle, for altid! Mennesket over institutionerne. Guds herredømme over hele jorden!"

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvem har skrevet kilden og hvornår?
- 2) Hvilken position taler forfatteren ud fra, og hvilken tendens er der i kilden?
- 3) Opstil selv en problemstilling, der belyser synet på slaveriet. Besvar problemstillingen ud fra kilden.

Slavespørgsmålet og ekspansionen mod vest

Den intensive bomuldsdyrkning udpinte efterhånden jorden, men da efterspørgslen på bomuld bare steg og steg, og til stadigt voksende priser, flyttede bomuldsproduktionen og derved slaveriet længere og længere mod vest.

Cotton Gin havde gjort det muligt at anvende andre bomuldssorter, der i modsætning til de tidlige sorter også kunne dyrkes uden for sydstaterne. På den måde kom bomuldsproduktion og slavespørgsmålet til at spille en afgørende rolle i ekspansionen mod vest.

I takt med at nybyggerne bosatte sig i territorierne og kom op på 60.000 indbyggere, der berettigede dem til at blive optaget i unionen, opstod spørgsmålet om, hvorvidt slaveriet skulle tillades eller forbydes i de nye sta-

ter, der ønskede at blive en del af unionen. Op gennem 1800-tallet var det spørgsmål noget, der splittede landet.

Det var særligt i det store Louisiana-territorie, som USA købte af Frankrig i 1803, der opstod problemer. Da Missouri i 1819 som den første stat i territoriet søgte om optagelse i unionen som slavestat, gav det problemer. På det tidspunkt var der lige mange slavestater og slavefrie stater. Dét sikrede balancen i senatet. Problemet blev løst i 1820, da Maine i nord søgte om optagelse som slavefri stat.

Sådanne konflikter førte til en række kompromiser frem til 1850'erne, uden helt at fjerne den stigende splittelse, der lå mellem nord- og sydstaterne. Splittelsen handlede om synet på slaveriet, men som vi har set, handlede det også om en dybere mentalitetsforskel, hvor Syden var præget af gammel aristokratisk ånd og nord af borgerskabets fremsyn – og herimellem var der nybyggerne, der var frontløbere i kampen om prærien, og som blev formet af *frontier*-ånden.

Vejen mod borgerkrig

Synet på slaveriet splittede nationen, og tonen mellem syd- og nordstaterne i Kongressen blev hårdere og hårdere. I 1850'erne opstod de to politiske partier, der den dag i dag dominerer amerikansk politik: demokraterne og republikanerne.

Slavespørgsmålet spillede en central rolle i den politiske debat, men også spørgsmål om, hvorvidt der skulle lægges told på varer, og delstaternes rettigheder var politiske spørgsmål, der delte de to partier. I det store og hele forsvarede demokraterne især sydstaternes interesser, og republikanerne nordstaterne.

Ved præsidentvalget i 1860 vandt republikanerne valget, og Abraham Lincoln (1809-1865) blev indsat som ny præsident i 1861. Lincoln havde i valgkampen talt imod slaveriet, men havde samtidig sagt, at han ikke ønskede, at slavespørgsmålet skulle splitte unionen. Ikke desto mindre folte mange sydstater sig provokerede af valget af Lincoln, som de opfattede som en trussel mod deres livsform.

Resultatet blev, at syv sydstater i februar 1861 meldte sig ud af unionen og grundlagde et nyt statsforbund, Amerikas konfødererede stater (Confederate States of America – CSA) og valgte deres egen præsident. Konføderationens forfatning var stort set identisk med USA's forfatning, hvor det blev understreget, at hver stat i forbundet var suveræn og uafhængig, og at retten til slaveejendom i både staterne og territorierne var garanteret. Den afgørende forskel var altså, at konføderationens forfatning støttede slaveriet og staternes rettigheder.

Da Lincoln tiltrådte som præsident i marts 1861, var situationen vanskelig, og helt afgørende var det, hvordan de øvrige otte slavestater ville forholde sig til, om de ville blive i unionen eller forlade den. Forbundsregeringen

▼ Abraham Lincoln taler i Pennsylvania i 1861 foran det amerikanske flag, der på dette tidspunkt havde 35 stjerner.

